

**ВИСНОВОК
ГРОМАДСЬКОЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ**

від «29» березня 2018 р.

Назва законопроекту	Про внесення зміни до статті 3 Закону України «Про запобігання корупції»
Номер і дата реєстрації	8158 від 19.03.2018 року
Автор законопроекту	Кабінет Міністрів України
Веб-адреса картки законопроекту на сервері ВРУ	http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63681
Головний комітет ВРУ	Комітет з питань запобігання і протидії корупції
Етапи проходження законопроекту	Надано для ознайомлення (21.03.2018)
Корупційна небезпечність проекту (за 5-бальною шкалою)	3 (знайдено 2 корупціогенні фактори)
Суспільна важливість проекту (за 5-бальною шкалою)	0 (експертна оцінка)
Висновок та рекомендації	Законопроект не відповідає вимогам антикорупційного законодавства. Рекомендовано відхилити.

Задекларована суть законопроекту

Удосконалення системи запобігання корупції та підвищення її ефективності, зокрема, шляхом уточнення переліку суб'єктів, на яких поширюється дія Закону України «Про запобігання корупції», та усунення неоднозначностей і дублювань у формулюваннях, що вживаються у такому переліку.

Ключові наслідки

Стаття	Корупціогенний фактор	Наслідок
Підп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону «Про запобігання корупції»	Корупціогенні ваді законодавчої техніки. Колізії. Пропонується підп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону викласти у такій редакції: «керівники та заступники керівників, голова та члени наглядової ради (крім іноземців-нерезидентів), голова та члени виконавчого органу, керівник одноосібного виконавчого органу юридичних осіб, державна частка у статутному капіталі яких перевищує п'ятдесят відсотків, та інші посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті, а також особи, які входять до складу наглядової ради державної організації, що має на меті одержання прибутку». 1. Зі змісту запропонованої редакції підп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону «Про запобігання корупції» неясно, до чого прив'язуються слова « <i>крім іноземців-нерезидентів</i> »: лише до голови та членів наглядової ради чи й до керівників, заступників керівників? При цьому у Пояснювальній записці вказується на необхідність виключення « <i>іноземців нерезидентів, які претендують на посади керівника та заступника керівника,</i>	1. Недоліки законодавчої техніки, допущені у підп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону «Про запобігання корупції», дозволять застосовувати ці положення неоднозначно та на власний розсуд: в одних випадках поширювати ці положення на керівників та заступників керівників, а в

голови та члена наглядової ради юридичних осіб, державна частка у статутному капіталі яких перевищує п'ятдесят відсотків, із числа осіб, на яких поширюються вимоги Закону».

За правилами законодавчої техніки, щоб слова «крім іноземців-нерезидентів» стосувались керівників та заступників керівників, перше речення потрібно викласти так:

«керівники та заступники керівників, голова та члени наглядової ради, крім іноземців-нерезидентів, ...».

Таким чином, було б зрозуміло, що ці слова стосуються і першої, і другої категорії осіб. Якщо ж ці слова стоять у дужках після слів «голови та членів наглядової ради», то це свідчить про прив'язку вказаного винятку лише до цієї категорії осіб.

2. У пропонованій редакції підп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону вживається формулювання «інші посадові особи юридичних осіб публічного права», що фактично відтворює положення чинної редакції підп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону. Зокрема, слова «інші... особи» дозволяє включати в цей перелік осіб, які і зараз визнаються суб'єктами декларування.

Як зазначено у Пояснювальній записці, мета законопроекту полягає у вдосконаленні системи запобігання корупції та підвищенні її ефективності, зокрема, шляхом уточнення переліку суб'єктів, на яких поширюється дія Закону «Про запобігання корупції», та усунення неоднозначностей і дублювань у формулюваннях, що вживаються у такому переліку.

Проте, перелік суб'єктів, якими пропонується доповнити підп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону «Про запобігання корупції», і так зрозумілий та впливає зі спеціального законодавства.

Так, згідно з ч. 2 ст. 23 Закону «Про господарські товариства», посадовими особами органів управління товариства є фізичні особи — голова та члени виконавчого органу, ревізійної комісії, ревізор товариства, а також голова та члени іншого органу товариства, наділені повноваженнями з управління товариством, якщо утворення такого органу передбачено установчими документами товариства.

Посадовими особами органів акціонерного товариства є фізичні особи — голова та члени наглядової ради, виконавчого органу, ревізійної комісії, ревізор акціонерного товариства, а також голова та члени іншого органу товариства, якщо утворення такого органу передбачено статутом товариства (п. 15 ч. 1 ст. 2 Закону «Про акціонерні товариства»).

Відповідно до Митного кодексу України (далі — МК):

- посадові особи підприємств — це керівники та інші працівники підприємств (резиденти та нерезиденти), які в силу постійно або тимчасово виконуваних ними трудових (службових) обов'язків відповідають за додержання вимог, встановлених цим Кодексом, законами та іншими нормативно-правовими актами України, а також

інших випадках — ні.

2. Таким чином, законопроектом жодних нових уточнень не зроблено, а навпаки — залишаються слова «**інші посадові особи юридичних осіб** публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті», що за своєю суттю є тим самим, що і «посадові особи юридичних осіб публічного права, які не зазначені у пункті 1 частини першої цієї статті» чинної редакції підп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону «Про запобігання корупції».

Виключення з переліку суб'єктів декларування **іноземців-нерезидентів** (як голови та членів наглядової ради) є невинуватим, оскільки обов'язок декларуватися пов'язаний з виконанням певних юридично значимих дій та перебуванням особи на посаді в юридичній особі публічного права, а не з правовим зв'язком з державою. Така пропозиція

міжнародними договорами України, укладеними у встановленому законом порядку (п. 43 ч. 1 ст. 4 МК).

Нову редакцію підп. «а» п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону від чинної відрізняє виключення з переліку суб'єктів декларування **іноземців-нерезидентів** (як голови та членів наглядової ради).

Проте, виходячи з нормативно-правових актів, зазначених вище, посадовими особами повинні визнаватись як резиденти, так і нерезиденти, які вчиняють від імені юридичних осіб юридично значимі дії (наприклад, див. ч. 2 ст. 52 Закону «Про акціонерні товариства», в якій визначається компетенція наглядової ради).

Крім того, у міжнародних договорах іноземців-нерезидентів теж відносять до посадових осіб. Наприклад, у статті 2 Конвенції ООН проти корупції: «b) «іноземна державна посадова особа» означає будь-яку особу, яка обіймає посаду в законодавчому, виконавчому, адміністративному або судовому органі зарубіжної країни, яку призначено чи обрано; а також будь-яку особу, яка здійснює державні функції для зарубіжної держави, зокрема для державного органу або державного підприємства».

ставить в нерівні умови посадових осіб громадян та посадових осіб іноземців-нерезидентів.

Рекомендовано – законопроект відхилити.

Виявлені корупціогенні фактори

	<i>Корупціогенний фактор</i>	<i>Кількість норм</i>
1)	неправильне визначення функцій, повноважень (обов'язків) і відповідальності певних суб'єктів (органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, інших осіб, на яких поширюється дія Закону «Про запобігання корупції»):	-
	- визначення компетенції за формулою «має право»;	-
	- широта дискреційних повноважень;	-
	- надмірна свобода підзаконної нормотворчості;	-
	- відсутність відповідальності за правопорушення;	-
2)	колізії і вади законодавчої техніки;	2
	- колізії;	1
	- корупціогенні вади законодавчої техніки;	1
3)	прогалини в регулюванні:	-
	- прогалини в нормах матеріального права;	-
	- відсутність або недостатність контролю і прозорості;	-
	- відсутність або недостатність адміністративних і судових процедур;	-
	- відсутність або недостатність конкурсних (аукціонних) процедур;	-
4)	неправильне визначення умов реалізації належного особі – одержувачу публічних послуг права (необґрунтовані обтяження при його реалізації) або умов виконання обов'язку;	-
5)	неправдиві цілі прийняття законопроекту.	-
	Всього	2

Виконавець: Олена Сорока, експерт Центру політико-правових реформ, кандидат юридичних наук.

Перевірив: Микола Хавронюк, директор з наукового розвитку Центру політико-правових реформ, доктор юридичних наук, професор.

Методологія проведення експертизи: <http://pravo.org.ua/ua/news/5226-metodologiya-provedennya-gromadskoyi-antikoruptsiynoyi-ekspertizi>

З іншими висновками громадської антикорупційної експертизи можна ознайомитись [ТУТ](#).